

103

Fábián Gábor & Kossuth Lajos

“Zsidó-emancipatio”

1844

Kossuth Lajos, *Pesti Hírlap*, no. 349 (1844. május 5): szerkesztői megjegyzés
Fábián Gábor (1795–1877)¹ (Arad) “Zsidó-emancipatio” című vezércikkéhez

Ú j a b b k i a d á s :

Kossuth Lajos hírlapírói munkássága (CD-ROM) (Budapest: Arcanum Adatbázis Kft., 2003)

F o r d í t á s :

Raphael Patai, *The Jews of Hungary: History, Culture, Psychology* (Detroit: Wayne State University Press, 1996), pp. 234–235 (részlet, angol)

I r o d a l o m :

Venetianer Lajos, “Löw Lipót és az emancipáció”, in: *Az Egyenlőség emlékfüzete* (Budapest: *, 1917), pp. 34–40, kül. p. 36 sk. (a megjegyzés teljes szövegével)

Venetianer Lajos, *A magyar zsidóság története, különös tekintettel gazdasági és művelődési fejlődésére a XIX. században* (Budapest: Fővárosi Nyomda Rt., 1922), második, rövidített kiadás (Budapest: Könyvértékesítő Vállalat, 1986), pp. 150–152

Fábián Gábor

(...) kinek jutott az emancipatio hősei közül ekkorig eszébe megpendíteni azt, hogy: a zsidó és keresztény közti házasságot tilalmazó törvény töröltessék el? Ezen tilalmazó törvény az, melyben én a lerontandó korlátok legnagyobbikát látom, s mely előttem vést jósló sötét folt gyanánt ötlük föl a zsidóemancipatio megállapított kérdésében. E törvény ásta meg sírját először a zsidó emberi és polgári méltóságának; e tette őt csak valódi páriává a népek közt; mert ezzel az volt kimondva, hogy a zsidó nép az emberi nemnek egy oly söpredéke, mellyel a többinek összeegyedni gyalázat, kárhozat és vétek. – Melyik emberosztály van ennél már ma mélyebben lealázva? – Azon féligvad emberfajokkal, melyeket, úgy látszik, maga a természet nálunk Európaiaknál egy fokkal alább sorozott – az amerikai indusokkal, szerecsenekkel összeházasodnunk szabad: csak az egy zsidófaj az, melynek fején e részben a keresztény törvények általános anathemája fekszik. Lehet-e csudálni, hogy ily törvény mellett egymást zsidó és keresztény kölcsönösen gyűlöli, s hogy az emancipationak annyi ellenzői vannak?

(...)

Kossuth Lajos

Ami értekező úrnak a keresztények és zsidók közti házasságról mondott véleményét illeti, azt egészen alaposnak nyilván elismerjük; s ha e tekintetben – amint gondoljuk – nem csak a keresztény törvények, hanem talán a zsidóságnak legalább nagyobb részénél a Talmudból vagy törvény magyarázó Rabbik

¹ A M. Tud. Akadémia rendes tagja. Ügyvéd, 1848/49-ben nemzetgyűlési képviselő, a sajtóbíró elnöke stb.

tekintélyéből eredő tanok is ellentállanak, azt véljük, hogy ezen akadály elhárításán munkálodni, maguknak a zsidóknak is kötelességük. – Általában minél többet gondolkozunk e tárgyról, minél figyelmesebben szemügyre vesszük a zsidó-emancipatio körül, a népben gyökeret vert érzelmeket: annál több meg több okot találunk azon hiedelemre, hogy a zsidó-emancipatio kérdése, úgy political mint socialis tekintetben, Európaszerte bevégezve csak akkor lesz, ha a Napoleon által adott útmutatás nyomán, a zsidóság egy nagy Synedrium útján ez emancipatiót előkészíti. – E nélkül erőtlén lesz, minden töredékes haladás.

Ha valaki azt mondaná, hogy erre szükség nincs; mert ami a zsidók ellen mondatik, az balvélemény, s nekik nincs mit magukban reformálniok, úgy én azt felelem: vagy balvélemény, vagy nem az, legalább nem egészen az: ha az utolsó, úgy van reformra szükség; ha az első, úgy nyílt hitvallomásra van szükség, mely a balvéleményt eloszlassa. Mindkét esetben tehát egyaránt szükséges a Synedrium.

A mi minket illet, mi hisszük és valljuk

1-ör hogy pusztán hitkülönbség miatt, pusztán azért, mivel valaki a nagy világ-egyetem istenét más templomban imádja, mint mi, polgári jogokból kizárni, isten törvényével, igazsággal politicával ellenkezik.

2-or hisszük és valljuk, hogy a zsidó-emancipationak két ága van: political és socialis. Amaz egészen a törvényhozó hatalomtól függ. Ez csak annyiban, amennyiben a socialis egybeolvadásnak törvényes akadályait el kell hárítani, hogy a társadalmi emancipatio lassú menete bekövetkezzék. És így

3-or hisszük és valljuk, hogy a political emancipatio a kérdést be nem végzendü ugyan, de annak ideje elkövetkezett; s hisszük

4-er hogy minden ok, mi a zsidók állítólagos erkölcstelenségéből ellenhozatik, erőtlén, gyöngé, szeretetlen.

Eddig megy véleményünk, midőn azon szempontból indulunk, hogy a zsidóságot, hazánkban, nem másnak, mint honunk összes lakosai oly töredékének kell tekinteni, mely a többiektől, csak vallásos hitben különbözik. A zsidók e szerint hazánkban egy vallásfelekezet.

De hátra van egy fontos tekintet. A zsidókat nem csak mi, hanem a zsidók is így nevezik “zsidó NÉP.” – Nem szoktuk pedig mondani: Papista nép, Kálvinista nép, Lutheranus nép, Unitarius nép. – Innen látszik, hogy e szó alatt “zsidó” több fekszik, mint csupán valláskülönbség, legalább nálunk; valamint mindenütt a földön, kivéven talán Nubiát, hol, mikint az utazók írják, számos zsidó vallású szerezsen, tehát nem zsidónép ívadék van.

Ha az említett különbség csak a faj eredete körül forogna, mint van tót, van német, és van oláh – nem szólanánk; de a dologban több is fekszik.

Mózes nem csak vallásalkotó volt, hanem polgári törvényhozó is. – Mózes vallása nem csak vallás, hanem egyszersmind political organismus is. – Mózes vallása statusalkotmány, valóságos országglási rendszer, még pedig theocratiai országglási rendszer. Innen van, hogy Mózes sok szabályt, melynek csak országglási, tehát political tekintetben van értelme, részint dogma, részint vallásos ritus színébe öltöztetett. A boldogtalan zsidónép hontalanná levén, vallásának ezen szabályai elveszték political érvényüket, de mint dogmák, mint ritualék fenmaradtanak; és képezék a castai elzárkózást, mely a socialis egybeolvadást szintűgy gátolá, mint political elnyomattatásuk.

Ha már most előjő valaki, s azt mondja: egy országban csak egy országglási rendszer lehet. A zsidókat tehát nem lehet emancipálni, mert vallásuk politicalai institutio, theocratiai alapokra építve, mely a fenálló országglási renddszerrel politicalai egybehangzásba nem hozható; – ez minden estre oly ellenvetés, mely a hitsorosaik javát szívökön viselő zsidóktól megérdemli a cáfolatot, felvilágosítást – vagy reformot.

Igen is, nézzünk magunk körül, és sajnálkozva kell megvallanunk, hogy a zsidó-emancipatio iránti rokonszenv 1840 óta folytonosan fogyatékban van; szükség tehát, hogy a lelkesebb zsidók ezen rokonszenv fogyatékának ürügyeit, mennyire tőlük függ, elhárítani igyekezzenek. – Ha moráljokat gyanúsítja valaki, megilleti őket a nemes indignatio büszke szava, mely komolyan visszautasítja a rágalmakat, – mert erkölctanajok szintoly tiszta, mint akárkié; – de ha az vettetik ellenök, hogy vallásuk nem csak vallás, hanem politicalai organismus is, hogy a theocratianak polgári érvényességet adni nem lehet; hogy ők nem csak külön vallásos felekezet, hanem külön nép is, mely ezen népiségi különbséget vallástanná szentelék; – akkor valóban ezen ellenvetés megérdemli, hogy ha balvéleményen alapszik, jóakaratilag felvilágosíttassék, ha pedig valamivel több, mint balvélemény, helyes reformokkal elháríttassék.

Ha minket kérdene valaki, mi által készíthetik elé magok a zsidók leghathatósabbban teljes emancipatiójokat? azt felelnök: “alkalmas reformok által.” Tartsanak egyetemes Synedriumot, nézzék végig, mi vallásukban valóságos dogma, s annak megfelelő szentesített rituale; – mi viszont vallásos szabály színébe öltöztetett politicalai institutio, mely Mózesstől a nagy statusférfiutól bölcs rendelet lehetett, de melyhezi ragaszkodás, keresztény statusokban, csak a polgárok többi osztályaivali egybeforrásuknak állja útját; – törüljék ki ezeket hitágazataik közül: és eszközlék, hogy külön vallásfelekezet lesznek, de megszűnnek lenni külön nép; s letették a socialis egybeforradás szikla sarkkövét, melyen, minden rágalom, szeretetlenség s üldözés dacára felemelkedendik politicalai teljes emancipatiojok épülete is, az emberiség s lelkiismeret szent szabadsága közös istenének dicsőségére.